

30.5.2023

ASIA

Päätös Pyhännän Vesi Oy:n vedenoton tarkkailusuunnitelman hyväksymisestä vesilain (587/2011) 3 luvun 12 §:n mukaisesti

TARKKAILUVELVOLLINEN

Pyhännän Vesi Oy

ASIAN VIREILLETULO JA TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT

Pyhännän Vesi Oy on toimittanut FCG Finnish Consulting Group Oy:n laatiman esityksen pohjavesialueiden vedenoton tarkkailuohjelmaksi Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) hyväksyttäväksi 26.9.2022. Asiakirjaa on päivitetty 30.9.2022 (P45584, 30.9.2022).

Tarkkailusuunnitelman tarkistaminen on tullut ajankohtaiseksi osana vesihuoltolaitoksen vedenjakelualueen valvontatutkimusohjelman päivittämistä ja Pitkäkankaan pohjavedenottamolle myönnetyn vesilain mukaisen vedenottoluvan myötä.

Tarkkailusuunnitelma koskee vesihuoltolaitoksen pohjavedenottamoita Pyhännän kunnan alueella yhteensä viidellä pohjavesialueella. Tarkkailuvelvollisella on nykyiseen ja suunniteltuun vedenottoon yhteensä neljä vesilain mukaista lupaa (taulukko). Lisäksi vesihuoltolaitoksella on Kokkomäen pohjavesialueella Ahokylän pohjavedenottamo, jolla ei ole vesilain mukaista lupaa vedenottoon.

Pohjavesialue	Vedenottamo	Lupa	Aiempi tarkkailusuunnitelma hyväksytty
Leiviskänkangas	Leiviskänkangas	PSVEO 35/89/2, 11.7.1989	POPELY 15.7.2013
Kivijärvenkangas	Kivijärvenkangas	PSVEO 12/90/2, 26.1.1990	Ouvy 28.2.1990
Palokangas	Hörölä	PSAVI 46/10/2, 5.7.2010	POPELY 29.1.2013
Pitkäkangas	Pitkäkangas	PSAVI 166/2021, 20.10.2021	-

EHDOTUS TARKKAILUSUUNNITELMAKSI

Tarkkailusuunnitelmassa esitetään tarkkailusta pääosin seuraavaa:

Pumppausmäärät

Otettavaa vesimäärää tarkkaillaan vedenottamoiden vesimittareilla. Vesimittareiden lukemat kirjautuvat kaukovalvontajärjestelmän kautta raportteihin. Vesimäärätiedot raportoidaan vuorokausittaisen vedenottomäärän perusteella kuukausittain laskettavana kuukausikeskiarvona.

Raakaveden ja pohjaveden laatu

Raakaveden laadun tarkkailu on osa laitoksen omavalvontaa (käyttötarkkailua), jota varten otetaan vesinäytteet kaikkien käytössä olevien ottamoiden raakavedestä kaksi kertaa vuodessa touko- ja syyskuussa (taulukon 6 mukaisesti, taulukossa 7 esitetyt muuttujat). Leiviskänkankaan raakaveden analyysivalikoimaan sisällytetään lisäksi öljyhiilivedyt (C5-C40). Leiviskänkankaan ja Hörölän ottamoiden raakavedestä analysoidaan viiden vuoden välein raskasmetallit.

Vedenottamoiden lisäksi pohjaveden laatua tarkkaillaan Leiviskänkankaalla havaintoputkista L15 (u) ja 107 sekä Pitkäkankaalla Metsähallituksen kämpän kaivosta kerran vuodessa toukokuussa. Pohjavedestä tehtävät analyysit on esitetty taulukossa 9.

Pohjaveden korkeus

Pohjaveden korkeusasemaa tarkkaillaan kuusi kertaa vuodessa: tammi-, maaliskuu-, touko-, heinä-, syys- ja marraskuussa. Leiviskänkankaalla pohjaveden korkeusaseman tarkkailua tehdään kerran kuukaudessa. Mittaukset suoritetaan kuukauden alkupuoliskolla. Tarkkailupisteet ilmenevät taulukosta 10 ja niiden tiedot tarkemmin liitteestä 7.

Palokankaan pohjavesialueella tarkkaillaan Palolan ja Kurkelan talousvesikaivojen vedenpinnan korkeustasoja kaksi kertaa vuodessa toukokuussa ja syyskuussa ensimmäisen kahden vuoden ajan tarkkailusuunnitelman käyttöönotosta. Pitkäkankaan pohjavesialueella Metsähallituksen kämpän kaivon vedenpinnan korkeutta tarkkaillaan kuusi kertaa vuodessa pohjaveden havaintoputkien tarkkailuaikataulua noudattaen.

Palokankaan pohjavesialueella sijaitsevan lähteen vedenpinnan korkeusasemaa tarkkaillaan kuusi kertaa vuodessa pohjaveden havaintoputkien tarkkailuaikataulua noudattaen ja virtaamaa kolme kertaa vuodessa sulakaudella ensimmäisen kahden vuoden ajan tarkkailusuunnitelman käyttöönotosta. Tämän jälkeen korkeusaseman ja virtaaman tarkkailua esitetään tehtäväksi kerran vuodessa toukokuussa, elleivät tulokset muuta edellytä.

Pitkäkankaan pohjavesialueella sijaitsevan lammen pinnan korkeutta tarkkaillaan vedenottamon käyttöönottoa seuraavan kahden vuoden ajan kesä-, elo- ja lokakuussa. Tarkkailutulosten perusteella ELY-keskus voi muuttaa tai lopettaa tarkkailun.

Tarkkailun toteuttaminen

Vedenottaja seuraa vedenottamolta pumpattuja vesimääriä ja huolehtii valvontatutkimusohjelman / tarkkailusuunnitelman mukaisten näyttöjen ottamisesta ja pohjaveden korkeuksien seurannasta. Näytteenottojen suorittaja on sertifioitu tai muulla tavoin päteväytynyt vesinäytteenottaja.

Vedenpinnan korkeuksien ilmoittamisen yhteydessä ilmoitetaan myös käytetty korkeusjärjestelmä. Pitkäkankaalla on käytössä N2000-korkeusjärjestelmä ja muilla pohjavesialueilla N60-korkeusjärjestelmä.

Mikäli on tarve asentaa uusia pohjaveden havaintoputkia, käytetään tehdasvalmisteisia muoviputkia, halkaisijaltaan 50 mm. Havaintoputket varustetaan lukittavalla metallisella suojaputkella. Uusista havaintoputkista tallennetaan ja toimitetaan ELY-keskukseen koordinaattien lisäksi seuraavat tiedot: materiaali, halkaisija, korkeustiedot (putken yläpää ja alapää, siivilän yläpää ja alapää, maanpinta, pohjavesi), siivilän rakojen halkaisija (mm), maaperän kerrosjärjestys ja mahdollisen kallionpinnan korkeus. Korkeustasot esitetään korkeusjärjestelmässä N2000.

Raportointi

Laitos toimittaa pohjaveden pinnankorkeus- ja vedenottotiedot vuosittain ELY-keskukseen sähköisessä muodossa, esimerkiksi WRM-ohjelman kautta. Tutkimuslaboratorio toimittaa analyysitulokset heti niiden valmistuttua tai viimeistään kuukauden kuluttua näytteenotosta Pyhännän Vesi Oy:n, ELY-keskukseen ja Ympäristöpalvelut Helmeen. Tutkimustodistukset nimetään selkeästi tarkkailuohjelman mukaisilla tunnuksilla.

Mikäli laboratoriossa on valmius syöttää vedenlaatutiedot suoraan ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmään, käytetään tietojen siirrossa ensisijaisesti tätä vaihtoehtoa.

Tarkkailusta ja valvontatutkimuksen tuloksista laaditaan yhteenvetoraportti kahden vuoden välein tarkkailuvuosia seuraavan maaliskuun loppuun mennessä. Yhteenvetoraportissa voidaan tarkastella mahdollisia tarkkailun muutostarpeita.

Suunnitelman tarkistaminen ja muuttaminen

Tarkkailuohjelma päivitetään yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa, mikäli toiminnassa tapahtuu merkittäviä muutoksia, tarkkailutuloksissa on havaittavissa haitallista muutosta tai viranomais määräykset muuttuvat. Tarkkailuohjelman muutoksista päättää ELY-keskus.

TARKKAILUSUUNNITELMAN KÄSITTELY

Hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Asia voidaan kuitenkin ratkaista asianosaista kuulematta, jos kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta.

ELY-keskus katsoo, että asiassa ei ole ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi asianosaista olisi tullut kuulla. ELY-keskuksella on ollut mahdollista kommentoida tarkkailusuunnitelman sisältöä ennen sen toimittamista hyväksyttäväksi.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

ELY-keskus on tarkastanut tarkkailusuunnitelman ja hyväksyy sen 30.9.2022 esitetyn mukaisena seuraavin huomioin.

Pitkäkankaan pohjavesialueella lammen ja kämpän kaivon vesipintojen korkeuden ja kaivon vedenlaadun tarkkailu tulee aloittaa jo vähintään vuotta ennen vedenoton aloittamista mahdollisten vedenoton vaikutusten tunnistamiseksi.

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Tällä päätöksellä määrätään tarkkailusuunnitelma Pyhännän Vesi Oy:n pohjavedenottamoille pohjaveden ottamiseen. Päätöksellä korvataan vedenottamoiden tarkkailua koskevat aiemmat päätökset.

Tarkkailulla selvitetään ensisijaisesti vedenottolupien mukaisesti, millaisia vaikutuksia vedenotolla on pohjavesimuodostumiin ja ympäristöön. Tarkkailu tukee myös vedenhankinnan riskienhallintaa. Määrätyillä havaintopisteillä voidaan seurata luotettavasti pohjaveden pinnankorkeuden muutoksia pohjavesimuodostumissa ja siten pohjaveden määrällistä tilaa ja vedenoton mahdollisia vaikutuksia ympäristöön. Pohjaveden laadun tarkkailulla on tarkoitus tunnistaa mahdolliset veden laadun muutostrendit pohjavesimuodostumissa. Raakaveden laadun tarkkailu kaksi kertaa vuodessa käytettävissä olevilta vedenottamoilta on perusteltua vedenhankinnan laajuus huomioiden: vedenottamot sijoittuvat useille, pohjavesiolosuhteiltaan ja riskitekijöiltään erilaisille pohjavesialueille. Raakaveden laadun tarkkailua tehdään ottamoiden lisäksi myös taustatarkkailuna Leiviskänkankaan pohjavesialueella alueen riskitekijät huomioiden. Tarkkailusuunnitelma huomioi myös talousvesikaivot ja Pitkäkankaan pohjavesialueella sijaitsevan lammen, ja vedenoton mahdollisten vaikutusten tunnistamisen niihin.

Vedenhankintaan käytettävien pohjavesimuodostumien tarkkailuun velvoittaa myös EU:n vesipuidedirektiivi ja EU:n juomavesidirektiivi, joka on keskeisiltä osiltaan pantu täytäntöön terveydensuojelulain ja vesihuoltolain nojalla vuonna 2023. Päätöksessä on huomioitu vesilain (587/2011) 3 luvun 11 §:n 4 mom. mukaisesti, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tilaa koskevassa seurantaohjelmassa pidetään tarpeellisena seurannan järjestämiseksi. Tarkkailun tietoja voidaan käyttää vesienhoitolain mukaisessa seurannassa ja vesienhoitosuunnitelman laadinnassa.

ELY-keskus katsoo tarkkailusuunnitelman olevan riittävä ja täyttävän vesilain mukaiset vaatimukset sekä vedenottoa koskevien päätösten lupaehdot.

PÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLO JA TÄYTÄNTÖÖNPANOKELPOISUUS

Tällä päätöksellä hyväksytty tarkkailusuunnitelma on voimassa toistaiseksi ja päätöstä on noudatettava oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilaki (587/2011) 3 luku 11 § ja 12 §, 15 luku 9 §
Hallintolaki (434/2003) 34 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tämän päätöksen käsittelystä perittävä maksu on 330 euroa. Maksun suuruus perustuu valtioneuvoston asetukseen ELY-keskusten ja TE-toimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2023 (1357/2022). Asian käsittelyyn on käytetty 6 tuntia.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Päätös lähetetään tarkkailuvolliselle sekä tiedoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja terveysuojeluviranomaiselle.

Päätöksestä ilmoittaminen

ELY-keskus tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen ELY-keskuksen verkkosivuilla. Kuulutus julkaistaan myös kunnan verkkosivuilla.

Lisätietoja päätöksestä

Vesitalousasiantuntija Riku Sanaksenaho, 050 3960 753 ja vesienhoitoryhmän päällikkö Jermi Tertsunen, 040 520 3674.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tai päätöksestä perittävään maksuun saa hakea oikaisua Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta 30 päivän kuluessa tämän päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimusosoitus on liitteenä. Määräaika oikaisuvaatimuksen jättämiseen päättyy 7.7.2023.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt vesitalousasiantuntija Hanna Hentilä ja ratkaissut vesienhoitoryhmän päällikkö Jermi Tertsunen.

LIITTEET Oikaisuvaatimusosoitus

Tämä asiakirja POPELY/2482/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2482/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hentilä Hanna 30.05.2023 10:17

Ratkaisija Tertsunen Jermi 30.05.2023 10:17